

II. DOCUMENTAR JURIDIC

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA

-2012-
-prima parte-

Claudia Elena Marinică*

1. Evoluția legislației U.E. în perioada ianuarie – iunie 2012

Anul 2012 reprezintă un an de cumpănă pentru Uniunea Europeană, Grecia reprezentând în continuare una din marile probleme din punct de vedere al vulnerabilității financiare precum și a dezechilibrelor macroeconomice existente, iar argumentele des invocate precum disciplina și solidaritatea țărilor membre la nivelul Uniunii care pot fi realizate doar prin aportul fiecărui stat membru în parte, printr-o reformă a guvernantei economice în U.E. astfel încât criza datoriiilor țărilor membre să se reducă în mod substanțial se pare că nu mai sunt suficiente.

Totodată, anul 2012 reprezintă și anul demarării **Programului Europa pentru cetățeni**, adoptat prin Decizia 1904/2006/CE¹ din 12 decembrie 2006 pentru perioada 2007-2013, prin care se stabilește cadrul juridic pentru sprijinirea unei game largi de activități și organizații care promovează „cetățenia europeană activă” și, astfel, implicarea cetățenilor și a societății civile în procesul de integrare europeană. Acest program reprezintă un instrument important ce „poate aduce o contribuție valoroasă la creșterea gradului de conștientizare, la înțelegerea și la aprecierea valorilor și principiilor consacrate în tratatele Uniunii. Tratatul U.E. pune rolul Uniunii în lume pe o bază nouă și introduce modificări importante în funcționarea instituțiilor sale, în relațiile interinstituționale și în interacțiunea dintre instituțiile europene, parlamentele naționale și cetățeni.

Programul *Europa pentru cetățeni* reprezintă un mijloc important de implicare a cetățenilor în viața democratică a U.E.. Întărirea

participării în special prin voluntariat, promovarea egalității de șanse pentru toți, dialogul intercultural și contribuția la o societate incluzivă sunt probleme de o importanță fundamentală pentru cetățenia activă, inclusiv în ceea ce privește participarea la viața politică. Angajamentul cetățenilor în aspecte care constituie priorități politice ale Uniunii Europene este un element cheie al participării civice.

De asemenea, programul *Europa pentru cetățeni* reprezintă un instrument valoros pentru creșterea gradului de conștientizare în rândul cetățenilor și pentru încurajarea acestora să își împărtășească opiniile cu privire la programul politic și la acțiuni concrete propuse de instituțiile europene și să influențeze cuprinsul agendei și modul în care aceasta trebuie dezvoltată. O atenție deosebită trebuie acordată perspectivei cetățenilor și a societății civile organizate asupra competențelor necesare pentru a contribui la și a beneficia de o economie durabilă bazată pe cunoaștere și asupra modalităților de a se asigura că aceasta se dezvoltă în strânsă legătură cu coeziunea socială.

În 2012 trebuie depuse eforturi suplimentare pentru creșterea gradului de conștientizare, de reflecție și de dezbateră cu privire la relevanța și implicațiile politicilor U.E. asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor și pentru eliminarea obstacolelor cu care încă se confruntă cetățenii Uniunii. Subiectele în dezbateră ar trebui să fie în legătură cu problemele din agenda europeană, inclusiv guvernanta economică, schimbările climatice, energia durabilă, flexisecuritatea, transportul,

* Dr., cercetător științific.

¹ Publicată în J. Of., L 378 din 27 decembrie 2006, p. 32.

inovarea și alte inițiative și obiective emblematice ale strategiei Europa 2020. Proiectele vor facilita schimbul de opinii și prezentarea rezultatelor către factorii de decizie corespunzători cu privire la politicile europene și la impactul lor asupra situațiilor locale, precum și la problemele locale cu o dimensiune europeană.”²

Începutul anului 2012, aduce în discuție două dintre temele cele mai importante și anume **modificarea tratatului U.E. în ceea ce privește fondul de urgență** și cea referitoare la tratatul fiscal al U.E. – **Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul Uniunii Economice și Monetare**, semnat la Bruxelles – care are rolul de a impune o disciplină fiscală strictă aplicabilă tuturor țărilor care-l vor adopta, acestea fiind singurele care vor beneficia de fonduri din cadrul Mecanismului European de Stabilitate. Este stabilit un prag limită pentru deficitul bugetar structural de 0,5%, iar atunci când nivelul datoriei publice este sub 60% și nu există riscuri privind sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice, acest deficit structural poate să ajungă la 1% din PIB. Se dorește consolidarea pilonului economic prin realizarea unui set de reguli în vederea promovării disciplinei bugetare prin intermediul unui pact bugetar, consolidarea coordonării politicilor lor economice și îmbunătățirea guvernantei în zona euro, în vederea atingerii obiectivelor Uniunii Europene privind creșterea economică durabilă, ocuparea forței de muncă, competitivitatea și coeziunea socială. O altă măsură anticriză este și posibilitatea utilizării fondurilor europene neangajate ca garanție pentru obținerea de credite bancare pentru apariția de noi IMM-uri.

Sunt reglementate și mecanismele de corecție cu sancțiuni financiare specifice, prin care statul membru care se găsește vinovat va fi obligat să aplice măsuri pentru a se încadra în limitele stabilite.

În ceea ce privește Tratatul Fiscal al U.E. amintim că Marea Britanie și Cehia au refuzat semnarea, Marea Britanie încercând să condiționeze sprijinul față de tratat de

² <http://www.europapentru cetateni.eu/files/Prioritati%20tematice%202012.pdf>

posibilitatea de a fi scutită, în unele domenii de control al autorităților de supraveghere financiară paneuropeană.

România este unul din statele semnatare ale acest tratat, alături de alte 24 state membre ale U.E. prin *Legea nr.83/2012 pentru ratificarea Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul Uniunii economice și monetare*³, semnat la Bruxelles la 2 martie 2012.

Prin ratificare, România își declară intenția de a-și asuma aplicarea tuturor dispozițiilor prevăzute de titlurile III și IV din Tratat („Pactul bugetar” și „Coordonarea politicilor economice și convergența”), începând cu data de 1 ianuarie 2013, dar cu condiția ca 12 dintre părțile contractante a căror monedă este euro să își fi depus instrumentul de ratificare, sau începând cu prima zi a lunii care urmează depunerii celui de-al doispzezecelea instrument de ratificare de către o parte contractantă a cărei moneda este euro, aplicându-se data care intervine prima.

În luna iulie a anului curent, s-a hotărât semnarea unui „*Pact pentru creștere economică și locuri de muncă*” care „cuprinde acțiunile pe care trebuie să le întreprindă statele membre și Uniunea Europeană în vederea relansării creșterii, a investițiilor și a ocupării forței de muncă, precum și în vederea sporirii competitivității Europei”⁴. Au fost aprobate și recomandările specifice fiecărei țări pentru a orienta politicile și bugetele statelor membre precum și rolul pe care ar trebui să îl joace viitorul cadru financiar multianual în consolidarea creșterii și a ocupării forței de muncă. Consiliul European consideră că o creștere puternică, inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, bazată pe finanțe publice solide, pe reforme structurale și pe investiții pentru stimularea competitivității, rămâne prioritatea cheie⁵.

De asemenea, în planul drepturilor omului, Consiliul European a salutat adoptarea de către Consiliu a Cadrului strategic al U.E. privind drepturile omului și democrația și a

³ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 410 din 20 iunie 2012.

⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/131397.pdf.

⁵ Ibidem.

Planului de acțiune conex, fiind subliniată, totodată, importanța menținerii drepturilor omului și a democrației în centrul politicii externe a U.E.

Toate statele semnatare, pentru punerea în aplicare a prevederilor Pactului, vor urmări consolidarea financiară diferențiată și favorabilă creșterii economice, creditarea economiei și restructurarea sectorului bancar, promovarea creșterii și a competitivității, găsirea de soluții în ceea ce privește șomajul, aplicarea reformelor pentru îmbunătățirea gradului de ocupare a forței de muncă, punerea în aplicare a unor politici eficiente de combatere a sărăciei, modernizarea administrației publice etc.

Astfel, în cuprinsul Pactului sunt prevăzute următoarele măsuri:

- Aprofundarea pieței unice, cu asigurarea unei monitorizări permanente din partea Comisiei;

- Realizarea unei piețe unice digitale pentru asigurarea dinamicii economiei europene;

- Finalizarea integrală a pieței interne a energiei până în anul 2014, punerea în aplicare a Directivei privind eficiența energetică;

- Consolidarea spațiului european de cercetare prin transformarea rapidă în inovații;

- Reformarea politicii de coeziune;

- Stimularea finanțării economiei, contribuția politicii fiscale la consolidarea fiscală și la creșterea economică, stabilitatea financiară;

- Stimularea ocupării forței de muncă, mobilitatea forței de muncă în interiorul U.E. etc.

În sprijinul cetățenilor, în luna aprilie a acestui an, a devenit operațional și **mecanismul dedicat inițiativelor cetățenilor europeni** conform căruia cererile pot fi depuse de un comitet al cetățenilor alcătuit din cel puțin șapte cetățeni ai U.E. cu reședința în cel puțin șapte state membre diferite ale Uniunii Europene. În **Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) este reglementat la art.11 alin.(4) faptul că** „la inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materii în care acești cetățeni consideră că este necesar un act

juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor”. Urmare acestor prevederi, a fost adoptat **Regulamentul (UE) nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 privind inițiativa cetățenească**⁶ unde se precizează că în conformitate cu prevederile art. 3 alin.(4) din regulament „*pentru a fi eligibili să susțină o inițiativă cetățenească, semnatarii trebuie să fie cetățeni ai Uniunii și să fi împlinit vârsta care le conferă dreptul de vot în alegerile pentru Parlamentul European*”. De asemenea, conform prevederilor art. 7 din regulament „*Semnatarii unei inițiative cetățenești trebuie să provină din cel puțin un sfert din statele membre. (2) În cel puțin un sfert din statele membre, semnatarii trebuie să reprezinte cel puțin numărul minim de cetățeni prevăzut în anexa I în momentul înregistrării propunerii de inițiativă cetățenească. Aceste numere minime corespund numărului membrilor Parlamentului European aleși în fiecare stat membru, înmulțit cu 750.*”

După înregistrarea cererii, Comitetul dispune de 12 luni pentru a colecta declarațiile de susținere necesare din cel puțin șapte state membre. Numărul declarațiilor de susținere trebuie certificat de autoritățile competente din statele membre. Comisia în maxim trei luni trebuie să analizeze inițiativa și să decidă cum să procedeze, va organiza reuniuni cu organizatorii, pentru a se explica problemele ridicate în cadrul inițiativei acestora, iar la final, Comisia va adopta o comunicare în care va explica concluziile sale privind inițiativa.

În situația în care se refuză înregistrarea unei propuneri de inițiativă cetățenească, Comisia informează organizatorii cu privire la motivele refuzului și la toate căile de atac judiciare și extrajudiciare pe care le au la dispoziție.

Inițiativa cetățenească europeană este un nou instrument pentru încurajarea democrației participative și dialogul între instituțiile U.E. și cetățeni, oferind europenilor puterea de a da dovadă de *înțelepciune colectivă* („*le pouvoir de faire preuve d'une sagesse collective*”)⁷.

În luna aprilie a anului 2012, Comisia

⁶ Publicat în J. Of., L 65 din 11 martie 2011, p. 1.

⁷ Staffan Nilsson - Președintele Comitetului Economic și Social European

Europeană a publicat **Raportul Eurobarometru Flash privind Carta drepturilor fundamentale**⁸ prin care sunt subliniate situațiile în care se aplică prevederile acesteia și rolul instituțiilor U.E. în materia drepturilor fundamentale.

Ca planuri viitoare de acțiune, se dorește **inclusiunea politicilor de promovare a drepturilor omului** în politica comercială a U.E., în susținerea economică precum și în politica externă. Conform celor susținute de dna Barbara Lochbihler, Președinta subcomisiei pentru drepturile omului, „dezbaterile de la Parlament privind drepturile omului sensibilizează, în același timp, cetățenii europeni în legătură cu problemele existente, lucru care pune presiune asupra guvernelor în cauză în vederea ameliorării situației”, însă consideră că trebuie incluse „politicile de promovare a drepturilor omului în politica noastră comercială, în susținerea economică pe care o oferim, în politica noastră externă”, totodată, doamna Lochbihler, a precizat că U.E. este recunoscută pe plan internațional pentru activitatea sa în domeniul drepturilor omului.

De asemenea, drepturile fundamentale sunt din ce în ce mai vizibile în procesul decizional al U.E., în acest sens, Comisia Europeană publică în fiecare an un raport privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale în U.E. cu exemplificarea situațiilor și propunerilor U.E. care au contribuit la o mai bună protecție a anumitor drepturi însă, de foarte multe ori, cetățenii U.E. continuă să facă confuzii privind scopul Cartei și situațiile în care aceasta se aplică sau nu.

O altă dorință este aceea a creării unui **reprezentant U.E. pentru drepturile omului** care să aibă drept obiective domenii precum consolidarea democrației, justiția internațională, dreptul umanitar internațional, abolirea pedepsei cu moartea, libertatea de exprimare, chestiuni legate de diferențele de gen și folosirea copiilor în conflictele armate în vederea creșterii vizibilității, eficienței, coerenței și responsabilității politicii U.E. în domeniul drepturilor omului. În ceea ce privește mandatul acestuia, acesta va fi de doi ani și jumătate și poate fi reînnoit. De asemenea, acest

reprezentant va stabili relații de cooperare cu O.N.U., va prezida dialogurile la nivel înalt și va conduce consultările cu țările terțe în domeniul drepturilor omului.

Referitor la protecția drepturilor omului, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat două Recomandări – **Recomandarea CM/Rec(2012)4 a Comitetului de Miniștri cu privire la protecția drepturilor omului în contextul rețelelor de socializare și Recomandarea CM/Rec(2012)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre asupra protecției drepturilor omului cu privire la folosirea motoarelor de căutare**, recomandări care se referă la protecția drepturilor omului în contextul utilizării rețelelor de socializare și a motoarelor de căutare, astfel încât „utilizatorilor trebuie să li se aducă la cunoștință obligațiile pe care le au față de alte persoane și, în mod particular, că publicarea datelor private ale altor persoane trebuie să respecte drepturile acestora din urmă”.

Astfel, prin intermediul acestor recomandări statele membre sunt atenționate să ia măsuri concrete, în urma consultărilor cu mediul privat și societatea civilă, pentru eficientizarea protecției vieții private a persoanelor, în vederea respectării dreptului la liberă exprimare și dreptului la informare.

În **Recomandarea CM/Rec(2012)4 a Comitetului de Miniștri cu privire la protecția drepturilor omului în contextul rețelelor de socializare**⁹ sunt trasate măsuri pe trei direcții și anume:

- „*Informații și măsuri esențiale necesare pentru sprijinul utilizatorilor rețelelor de socializare*”,
- „*Protejarea copiilor și tinerilor împotriva conținutului și comportamentelor dăunătoare*”,
- „*Datele private și încrederea în rețelele de socializare*”.

În conținutul recomandării se precizează că informarea utilizatorilor rețelelor de socializare în ceea ce privește riscurile la care sunt supuși precum și informarea cu privire la existența posibilității exercitării cu ușurință a

⁸ Publicat în Raportul Flash Eurobarometru 340, realizat de TNS Political & Social la cererea Directoratului General pe Justiție din cadrul Comisiei Europene.

⁹<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1929429&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>.

drepturilor acestora de a șterge toate datele colectate de rețelele de socializare, precum și a dreptului la portabilitatea datelor sunt absolut esențiale. Se solicită statelor garantarea unui „drept la folosirea pseudonimului”, în contextul facilitării utilizatorilor să facă alegeri conștiente despre identitatea lor online.

Au fost identificate riscurile pe care rețelele de socializare le au asupra drepturilor omului și anume lipsa de protecție legală și procedurală a proceselor, protecția inadecvată a copiilor și tinerilor împotriva conținutului sau comportamentelor dăunătoare, lipsa respectului drepturilor celorlalți, lipsa setărilor standard ce facilitează intimitatea, lipsa transparenței asupra scopurilor pentru care datele cu caracter personal sunt procesate și colectate.

Recomandarea CM/Rec(2012)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre asupra protecției drepturilor omului cu privire la folosirea motoarelor de căutare¹⁰ urmărește creșterea transparenței în colectarea datelor private și a scopurilor legitime pentru care acestea sunt procesate, sunt enumerate riscurile cu privire la încălcarea principiul libertății de exprimare, accesului la informație, dreptului la viață privată și dreptului la protecția datelor cu caracter personal. Se dorește ca „utilizatorii să fie informați și educați cu privire la funcționarea diferitelor motoare de căutare pentru a putea lua decizii conștiente despre sursele de informare, și în mod deosebit despre faptul că ordonarea acestora nu reflectă în mod necesar importanța, relevanța sau seriozitatea surselor. (...) Utilizatorilor ar trebui să li se aducă la cunoștință instrumentele disponibile pentru exercitarea drepturilor lor, precum și implicațiile folosirii motoarelor de căutare, atât în ceea ce privește rezultatele personalizate, cât și impactul pe care îl au asupra imaginii și reputației lor rezultatele căutării combinate”¹¹.

Tot pe acest segment, Comisia Europeană a supus consultării noul pachet legislativ pentru reformarea cadrului legal

privind protecția datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene, ce include Proiectul de **Regulament** al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice față de prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, de aplicabilitate directă după adoptare precum și Proiectul de **Directivă** a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor fizice față de prelucrările efectuate de către autoritățile competente în scopul prevenirii, cercetării, constatării sau urmăririi penale a infracțiunilor ori executării pedepselor penale și libera circulație a acestor date.

Cu privire la respectarea și promovarea **principiului egalității de șanse între femei și bărbați**, Parlamentul European dorește creșterea participării femeilor în politică și afaceri, reducerea diferențelor de remunerare între bărbați și femei și a cotelor în vederea creșterii reprezentării femeilor în structurile de conducere ale întreprinderilor și organele politice.

Se dorește evaluarea măsurilor naționale luate până în prezent de fiecare stat în parte și, dacă acestea sunt inadecvate, Comisia Europeană să propună măsuri legislative pentru introducerea cotelor în vederea creșterii reprezentării femeilor în structurile de conducere ale întreprinderilor la 30% până în 2015 și la 40% până în 2020. În ceea ce privește cotele electorale, acestea au fost introduse cu succes în unele țări precum Franța, Spania, Belgia, Slovenia, Portugalia și Polonia. În vederea îmbunătățirii echilibrului de gen în instituțiile U.E., se dorește ca guvernele naționale să propună, după alegerile din 2014, un bărbat și o femeie drept candidați pentru funcția de Comisar european, întrucât având în vedere situația actuală conform căreia doar 35% din deputații europeni sunt femei iar în parlamentele naționale acestea însumează doar 24% și numai 23% din miniștri sunt femei tendința inegalității de gen persistă.

Totodată, este susținută și necesitatea inițierii unei directive privind asigurarea concediului de maternitate plătit în U.E.

În ceea ce privește problema **dreptului la muncă și a politicii de ocupare a forței de muncă**, Comisia a făcut o serie de recomandări generale, dar și sectoriale care au fost adresate

¹⁰<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1929429&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>.

¹¹<http://www.juridice.ro/197524/consiliul-europei-a-adoptat-doua-recomandari-cu-privire-la-protectia-drepturilor-omului-pe-internet.html>

guvernelor naționale pentru promovarea unor acțiuni coordonate privind crearea de locuri de muncă, reformarea piețelor muncii, realizarea de investiții în competențe, adaptarea aptitudinilor șomerilor la piața muncii, elaborarea politicilor de ocupare a forței de muncă și modalitățile de finanțare, în vederea atingerii unuia dintre obiectivele majore ale Strategiei Europa 2020 și anume integrarea pe piața muncii, până în 2020, a 75% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani.

Printre prevederile cuprinse în Recomandări amintim:

- îmbunătățirea coordonării, la nivel european, a politicilor de ocupare a forței de muncă;
- utilizarea programelor U.E. pentru a finanța crearea de locuri de muncă;
- încurajarea creării de locuri de muncă prin furnizarea de sprijin pentru întreprinderi, antreprenori și lucrători independenți;
- reformarea piețelor muncii în conformitate cu cerințelor viitoare;
- orientarea către sectoare-cheie, care pot genera locuri de muncă (economie ecologică, sănătate și asistență socială, economie digitală etc);
- înlăturarea obstacolelor care îngreunează găsirea unui loc de muncă în altă țară din U.E.;
- perfecționarea sistemelor care le oferă persoanelor interesate informații și recomandări cu privire la locurile de muncă disponibile în Europa;
- o mai mare implicare a angajatorilor și a lucrătorilor în elaborarea politicilor privind ocuparea forței de muncă.

Cu privire la **respectarea și promovarea dreptului la un proces echitabil**, a fost adoptată **Directiva 2012/13/U.E. a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale**¹² pentru a garanta

¹² Directiva 2012/13/U.E. a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale publicată în J. Of., L 142 din 1 iunie 2012.

persoanelor învinuite dreptul la informare în cursul procedurilor penale, pentru a contribui la evitarea erorilor judiciare și la reducerea numărului de căi de atac introduse.

Conform celor susținute de dna Viviane Reding – vicepreședinte al Comisiei și comisar U.E. pentru justiție „*acest nou act legislativ al U.E. va contribui la garantarea acestui drept, asigurând informarea clară și promptă a tuturor persoanelor cu privire la drepturile de care beneficiază. Astăzi marcăm o etapă importantă în eforturile noastre comune de a le garanta cetățenilor europeni accesul la justiție, oriunde s-ar afla pe teritoriul U.E. Doresc să mulțumesc Parlamentului European și miniștrilor de justiție din U.E. pentru sprijinul acordat propunerii Comisiei. Faptul că acest drept la un proces echitabil a fost transformat în realitate, într-un timp atât de scurt, pentru cele 500 de milioane de cetățeni ai Europei creează un precedent pozitiv pentru o Europă a drepturilor și a justiției.*”

Astfel, persoanele suspectate de comiterea unei infracțiuni vor fi informate cu privire la drepturile lor, într-o limbă pe care o înțeleg. Acest lucru se concretizează într-o *Notă privind drepturile* pusă la dispoziția persoanelor arestate sau care fac obiectul unui mandat european de arestare de către statele membre ale U.E. Această *Notă privind drepturile* va fi elaborată într-un limbaj simplu, uzual și pusă la dispoziția persoanei suspectate de comiterea unei infracțiuni, indiferent dacă aceasta o solicită sau nu, și va fi tradusă dacă este necesar.

În conținutul *Notei privind drepturile* vor fi incluse informații referitoare la drepturile persoanelor arestate sau reținute, precum dreptul:

- de a fi informate cu privire la capetele acușării;
- la interpretare și traducere în orice limbă pentru persoanele care nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura;
- de a fi aduse cu promptitudine în fața unei instanțe după arestare;
- de a păstra tăcerea;
- de a beneficia de asistență din partea unui avocat;
- de a informa o altă persoană în legătură cu arestarea sau reținerea.

2. Evoluția legislației naționale în 2012

Pentru început este important de amintit că anul 2012 reprezintă pentru România cel de-al șaptelea an de la semnarea tratatului de aderare la U.E. și al cincilea an de când a aderat la Uniunea Europeană.

Pentru România, în prezent, în elaborarea Programului de Guvernare pentru anul 2012, s-a ținut cont de situația economică și socială în care se află această țară și de contextul internațional care continuă să fie dominat de incertitudine și instabilitate economică și financiară.

S-a pus accent pe necesitatea unei guvernări mai aproape de cetățeni, mai transparentă, mai eficientă, care să ajute la consolidarea statului de drept, și să ofere o direcție de evoluție spre dezvoltarea durabilă a întregii societăți.

Evaluarea obiectivă a ultimilor ani relevă că s-a înregistrat un regres economic și o profundă acutizare a crizei în plan economic și social. În acest context, noul guvern precizează, în programul de guvernare pe anul 2012, faptul că dorește să promoveze un set coerent de politici macroeconomice și măsuri de menținere a stabilității financiare a țării, care să asigure o creștere economică sustenabilă, refacerea atractivității investiționale a României, precum și o evoluție favorabilă a mediului de afaceri, a pieței muncii și a nivelului de trai al populației.

Principiul echilibrului între politicile de consolidare fiscală, susținerea mediului economic și imperativul protecției și solidarității sociale fiind unul dintre fundamentele programului de guvernare¹³.

De asemenea, se dorește continuarea eforturilor pentru aderarea României la Spațiul Schengen prin ridicarea controalelor la frontierele maritime și aeriene și stabilirea termenului de ridicare a controalelor la frontierele terestre.

Cu privire la **principiul liberei circulații** și respectarea acestuia, a fost republicată *Hotărârea Guvernului nr.1864/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului*

¹³ <http://www.gov.ro/upload/articles/117011/programul-de-guvernare-2012.pdf>, p.2-3.

nr.102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene și pentru stabilirea formei și conținutului documentelor care se eliberează cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și cetățenilor Confederației Elvețiene și membrilor lor de familie, în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 239 din data de 9 aprilie 2012.

În domeniul **cooperării judiciare** a fost adoptată și publicată *Legea nr.35/2012 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.123/2007 privind unele măsuri pentru consolidarea cooperării judiciare cu statele membre ale Uniunii Europene*¹⁴. Acest act normativ armonizează dispozițiile O.U.G. nr.123/2007¹⁵ cu obligațiile stabilite în sarcina statelor membre potrivit unei noi decizii Eurojust și stabilește componența Biroului român la Eurojust, statutul membrilor acestuia, relația dintre membrul național și adjunctul, stabilirea unor reguli legate de competențele în plan național ale membrului național prin raportare la sistemul de drept intern, stabilirea mandatului membrului național pentru o perioadă de cel puțin 4 ani, cu posibilitatea reinvestirii, actuala reglementare prevăzând un mandat de numai 3 ani cu posibilitatea reinvestirii, desemnarea corespondenților naționali la Eurojust, relația dintre membrul național la Eurojust și punctele naționale de contact pentru Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală.

Pentru **respectarea și garantarea principiului accesului liber la justiție** din perspectiva accesibilității legii, în sensul celor stabilite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de U.E. s-au făcut demersuri pentru asigurarea accesului gratuit și integral la legislația României, în sensul publicării gratuite și a disponibilității permanente a legislației

¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 204 din 28 martie 2012.

¹⁵ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 751 din 6 noiembrie 2007.

naționale într-un format accesibil, a documentelor cuprinse în Partea I a Monitorului Oficial al României.

Până în prezent, conform celor precizate de ministrul justiției la momentul respectiv, „*actele normative cuprinse în formatul PDF al Monitorului nu pot fi în prezent nici copiate și nici tipărite; acestea sunt disponibile pentru scurt timp pe pagina de internet a Monitorului Oficial, după care accesul este restricționat și este permis doar contra cost. Legislațiile statelor europene sunt, în general, disponibile în integralitate și permanent pe site-urile monitoarelor oficiale, nu doar în formatul actului normativ ci și în formatul integrat al documentului, cu includerea tuturor modificărilor subsecvente (de ex. Franța, Belgia, R. Moldova). Mai mult, există la nivel european inițiativa punerii pe un singur site la dispoziția tuturor statelor membre a legislațiilor naționale (N-LEX). În prezent doar câteva state nu au afișată legislația pe acest site, printre care România, Bulgaria și Cipru.*”¹⁶

În ceea ce privește **sistemul de justiție și utilizarea metodelor alternative de soluționare a disputelor**, a apărut **Legea nr.115/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator**¹⁷, adoptată pe fondul recomandărilor făcute de Adunarea Generală a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, de la Vilnius la care s-au făcut referiri exprese cu privire la sistemele de soluționare alternativă a disputelor care pot oferi cetățenilor o metodă alternativă viabilă de a soluționa conflictele în care sunt parte precum și stabilirea unui rol cât mai activ al instanțelor în sprijinirea și promovarea unor astfel de servicii. De asemenea, a fost luată în considerare și Rezoluția Parlamentului European din 13 septembrie 2011 pentru punerea în aplicare a Directivei privind medierea în statele membre, impactul acesteia asupra medierii și preluarea de către instanțele judecătorești(2011/2026 (INI)).

Legislația penală în vigoare a suferit și

¹⁶ Dl. Titus Corlățean, ministru de justiție Guvernul Ponta - 2012

¹⁷ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 462 din 9 iulie 2012.

ea modificări prin adoptarea **Legii nr.27/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr.286/2009 privind Codul penal**¹⁸, prin care se propune eliminarea prescripției pentru răspunderea penală în cazul infracțiunii de omor comisă cu intenție în variantă simplă și în formele sale agravate, întrucât această infracțiune aduce atingere dreptului la viață, iar protejarea și garantarea dreptului la viață ca drept fundamental al omului este imperios necesară. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care în cazul *Coeme and Others c. Belgia*(cererile nr.32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96 și Hotărârea din 22 iunie 2000, definitivă la 18 octombrie 2000 –par.148-151) a stabilit că extinderea termenului de prescripție pentru infracțiunile anterior săvârșite, dar pentru care, la intrarea în vigoare a noii legi, nu era împlinit termenul de prescripție, respectă prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului și nu încalcă principiul neretroactivității. Mai sunt prevăzute și eliminarea prescripției pentru executarea pedepselor în cazul infracțiunilor de omor, dar și completarea textelor care prevăd imprescriptibilitatea infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război prin introducerea sintagmei „indiferent de data la care au fost comise”.

O altă modificare legislativă se referă la **prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private - Ordonanța de urgență a Guvernului nr.13/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice**. Astfel, au fost însușite prevederile Directivei nr.2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice¹⁹ și ale Directivei nr.2009/136/CE²⁰. Sunt reglementate obligațiile furnizorilor, dar și drepturile utilizatorilor,

¹⁸ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 180 din 20 martie 2012.

¹⁹ Publicată în J. Of., L 201/37 din 31 iulie 2002, p. 63.

²⁰ Directiva 2009/136/CE a Parlamentului european și a Consiliului, din 25 noiembrie 2009, de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și

astfel: ca *drepturi ale utilizatorilor* amintim dreptul de a fi informați în legătură cu stocarea de informații în echipamentul terminal utilizat, dreptul de a fi informați asupra scopului în care sunt prelucrate informațiile stocate, dreptul de le fi incluse datele cu caracter personal în toate registrele publice ale abonaților, în forma scrisă sau electronic, dreptul de a se opune includerii datelor cu caracter personal în registre ale abonaților, dreptul de a fi informați în legătură cu scopul întocmirii registrelor ale abonaților și cu posibilitățile de utilizare a datelor cu caracter personal incluse în aceste registre, iar ca *obligații ale furnizorilor* amintim informarea utilizatorilor în cazul în care datele lor cu caracter personal au fost compromise sau riscă să fie compromise ca urmare a încălcării securității prelucrării datelor, implementarea unei politici de securitate în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, notificarea autorității pentru protecția datelor cu privire la cazurile de încălcare a securității prelucrării datelor cu caracter personal, păstrarea unei evidențe a tuturor încălcărilor securității datelor cu caracter personal etc.

Relaționat de această temă, trebuie subliniat că Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal a comunicat Consiliului Superior al Magistraturii că hotărârile judecătorești, citațiile și rezoluțiile parchetului, comunicate părților, încalcă secretul corespondenței și dreptul la viață intimă și privată conform prevederilor Legii nr. 677/2001²¹, întrucât acestea nu sunt transmise prin sisteme securizate.

Ca urmare a acestei sesizări, Consiliul Superior al Magistraturii consideră că operațiunea de comunicare a citațiilor și a celorlalte acte procedurale reprezintă o operațiune de prelucrare a datelor cu caracter personal în sensul prevederilor art.3 din Legea

---

drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, a Directivei 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorului; publicată în J. Of., L 337 din 18 decembrie 2009.

²¹ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 790 din 12 decembrie 2001.

nr.677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările și completările ulterioare, iar instanțele judecătorești și parchetele având calitatea de operator. Pentru acest motiv, C.S.M. este de părere că Noul Cod de Procedură Penală trebuie să fie în acord cu prevederile mai sus-menționate, corelate cu prevederile din Noul Cod de Procedură Civilă, în sensul introducerii obligativității comunicării citațiilor și a tuturor actelor de procedură prin agenți procedurali ai organelor judiciare sau prin orice alt salariat al acestora, prin intermediul poliției comunitare ori prin serviciul poștal sau de curierat, în plic închis, iar în cazul în care comunicarea nu este posibilă, aceasta să se facă prin poștă, cu scrisoare recomandată²².

O altă măsură legislativă în materia protecției datelor cu caracter personal este și **Legea nr. 81/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 238/2009 privind reglementarea prelucrării datelor cu caracter personal de către structurile/unitățile Ministerului Administrației și Internelor în activitățile de prevenire, cercetare și combatere a infracțiunilor, precum și de menținere și asigurare a ordinii publice**²³, prin care sunt instituite norme pentru asigurarea protecției persoanelor împotriva prelucrării datelor cu caracter personal, concomitent cu asigurarea desfășurării activităților legitime ale Ministerului Administrației și Internelor pentru prevenirea, cercetarea și combaterea infracțiunilor, precum și de menținere și asigurare a ordinii publice. Printre altele, este reglementată procedura blocării datelor cu caracter personal precum și a ștergerii în momentul în care prelucrarea datelor nu mai este necesară scopului care a împiedicat ștergerea acestora. Nu în ultimul rând, se urmărește crearea cadrului legal pentru implementarea dispozițiilor Deciziei 2008/615/JAI²⁴, reglementarea exercitării

---

²² A se vedea punctul de vedere al Direcției legislație, documentare și contencios al CSM.

²³ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 400, din 14 iunie 2012.

²⁴ Decizia 2008/615/JAI a Consiliului, din 23 iunie 2008, privind intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a

drepturilor de către persoana vizată în situația prelucrărilor efectuate de către o autoritate străină în sistemele de evidență deținute de operatorii din cadrul M.A.I. etc.

În vederea creșterii gradului de transparență a activităților autorităților administrației publice locale, a gradului de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor cu impact asupra comunității din care aceștia fac parte, precum și a creșterii calității serviciilor publice locale pentru cetățeni a fost adoptată **Legea nr. 74/2012 pentru completarea art. 21 din Legea nr. 215/2001 privind Statutul aleșilor locali**²⁵, reglementare legislativă care are un impact pozitiv asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Astfel, se completează conținutul articolului 21, cu introducerea unui nou alineat, prin care pentru apărarea intereselor unităților administrativ-teritoriale, primarul, respectiv președintele consiliului județean, stă în judecată ca reprezentant legal și nu în nume personal.

Un act normativ relevant este **Legea nr. 129/2012**²⁶ **pentru modificarea și completarea Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr.487/2002**, care a apărut ca urmare a necesității alinierii legislației românești în vigoare cu prevederile din tratatele internaționale privind drepturile și libertățile fundamentale, precum Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția O.N.U. împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Au fost introduse o serie de principii generale cu privire la drepturile persoanelor internate în unități de psihiatrie cum ar fi:

- respectarea demnității umane;
- supunerea pacienților la tratament inuman sau degradant ori la alte rele tratamente;
- interzicerea discriminării;
- restricționarea libertății de mișcare prin

---

criminalității transfrontaliere, publicată în J. Of., L 210, din 6 august 2008, p. 1.

²⁵ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 346 din 22 mai 2012.

²⁶ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 487 din 17 iulie 2012.

conținere și izolare.

De asemenea, se mai stabilește printre altele și că programul terapeutic se comunică nu numai pacientului, ci și reprezentatului legal sau convențional pentru asigurarea exercitării atribuțiilor reprezentantului, stabilirea verificării periodice a situației bolnavului, pentru conformarea legislației naționale la practica Ct.E.D.O. și normele internaționale.

Și în domeniul **protejării și promovării drepturilor persoanelor cu handicap** a fost adoptată **Legea nr.136/2012**²⁷ **privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.84/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, adoptată ca urmare a existenței unor lacune în legislația existentă până în prezent. Conform noilor reglementări se va realiza unitatea la nivel conceptual a definiției persoanei cu handicap, potrivit prevederilor Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013, stabilirea unor obligații pentru persoanele cu handicap care să ducă la remedierea deficiențelor funcționale și să ajute la integrarea socială și pe piața muncii și nu în ultimul rând stabilirea unor măsuri cu caracter administrativ de natură să asigure funcționarea în mod operativ și efectiv a organismelor care realizează încadrarea în grad de handicap.

Printre actele legislative cu impact asupra drepturilor omului se numără și **Legea nr.25/2012**²⁸ **pentru modificarea și completarea Legii nr.217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie**. Adoptarea acestei legi a apărut ca urmare a necesității alinierii legislației românești la standarde internaționale, România fiind singurul stat din U.E. care nu are incriminată violența domestică, violența în familie fiind sancționată potrivit prevederilor Codului Penal doar dacă victima e căsătorită legal cu făptuitorul.

În domeniul **educației naționale**, legislația în vigoare a suferit modificări prin

---

²⁷ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 505 din 23 iulie 2012.

²⁸ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 165 din 13 martie 2012.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.21/2012²⁹ privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr.1/2011. Din categoria modificărilor și completărilor amintim:

- pentru anul școlar 2012-2013, la clasa pregătitoare, în situații excepționale, formațiunile de preșcolari din grupa mare sau de elevi pot funcționa sub efectivul minim sau peste efectivul maxim, cu aprobarea consiliului de administrație al inspectoratului școlar, pe baza unei justificări corespunzătoare, ținând seama de încadrarea în costul standard per elev și în numărul maxim de posturi aprobat pentru învățământul preuniversitar;

- până la finalul anului universitar 2012-2013, prin excepție, evaluarea școlilor doctorale se face de către ARACIS sau de către o altă agenție de asigurare a calității, din țară sau din străinătate, iar evaluarea se face din 5 în 5 ani.

- au apărut noi prevederi în legătura cu mobilitatea personalului didactic din învățământul preuniversitar și anume: cadrele didactice titulare beneficiază, la cerere, de pretransfer consimțit între unitățile de învățământ preuniversitar, în aceeași localitate, în localitatea în care își are domiciliul cadrul didactic titular în sistemul de învățământ preuniversitar sau pentru apropiere de domiciliu.

- prevederi referitoare la detașarea personalului didactic titular în învățământul preuniversitar, detașare care se poate face în interesul învățământului, conform metodologiei elaborate cu consultarea partenerilor de dialog social și aprobate prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului etc.

În ceea ce privește **dreptul la pregătire profesională**, a fost adoptată *Legea nr. 57/2012³⁰ pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr.129/2000 privind formarea profesională a adulților*. Noile prevederi se referă la posibilitatea realizării

programelor de formare profesională atât în limba română, cât și în limbile minorităților naționale sau într-o limbă de circulație internațională. De asemenea, programul de formare va fi întocmit atât în limba română, cât și în limba minorității naționale sau în limba de circulație internațională pentru care solicită autorizarea.

În ceea ce privește **protecția copilului și drepturile acestuia**, un domeniu care are impact asupra protejării și respectării acestui drept este și **adopția** și regimul juridic aplicabil acesteia, a apărut *Hotărârea Guvernului nr.350/2012³¹ pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției și a Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului de coordonare de pe lângă Oficiul Român pentru Adopții*.

Sunt reglementate aspecte referitoare la evaluarea adoptatorului sau a familiei adoptatoare în vederea obținerii atestatului în cadrul procedurii adopției interne, stabilirea adopției interne ca finalitate a planului individualizat de protecție, deschiderea procedurii adopției interne, potrivirea teoretică și practică în cadrul procedurii adopției interne, încredințarea în vederea adopției în cadrul procedurii adopției interne, încuviințarea adopției interne, monitorizarea și alte activități postadopție în adopția internă, etapele procedurii adopției internaționale etc.

Ca o concluzie, putem afirma că prima parte a anului 2012 marchează atât pentru Uniunea Europeană cât și pentru România necesitatea unei consolidări fiscale, cu măsurile de corecție bugetară și cu reforma economică specifice pentru unele instituții și nu în ultimul rând, accentuarea protecției și promovării drepturilor omului prin includerea acestor politici, așa cum am precizat mai sus, în politica comercială a U.E., în susținerea economică precum și în politica externă.

²⁹ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 372 din de 31 mai 2012.

³⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 196, din 26 martie 2012.

³¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 268, din 23 aprilie 2012.